

Sukupolvenvaihdoksen rahoitusmuodot

4.12.2024

Sukupolvenvaihdosta suunnitteleva koneyrityksen luopuja ja jatkaja joutuvat pohtia, millaisia vaihtoehtoja jatkajalla on rahoittaa sukupolvenvaihdoksessa omistuksen siirto. Yrityksen osakkeiden luovuttamisessa jatkajalle yhdistyy pääsääntöisesti sekä omaa pääomaa että vierasta pääomaa kuten pankkilaina. Yritystukiakin on saatavilla omistajanvaihdoksiin mm. valmistelutuki, investointituki ja starttiraha. Yrityskaupan jälkeen vieraan pääoman ehtoinen laina maksetaan pois yrityksen kassaan tulevalla tulorahoituksella.

Omistajanvaihdoksen valmistelutuki

Leader on julkisen sektorin yritystukea. Suomessa on 54 Leader-ryhmää, joista Etelä-Pohjanmaalta löytyy viisi Leader-ryhmää: Aisapari, Kuudestaan, Liiveri, Suupohja ja Yhyres. Leader omistajanvaihdosten valmistelutuki on tarkoitettu yrityksen ostoa suunnittelevalle jatkajalle yritystueksi, jota ei tarvitse maksaa takaisin. Ostettava yritys täytyy sijaita ydinmaaseudulla tai harvaan asutulla maaseudulla. Leader-yritysrahoitus on tarkoitettu pienille, alle 5 henkilötyövuotta oleviin yrityksiin. Suurin osa Etelä-Pohjanmaalla olevista kunnista kuuluu ”ydinmaaseutu” kategoriaan ja lisäksi vain Soini kuuluu ”harvaan asuttuun maaseutuun”. Seinäjoki on kaupunki eikä Seinäjoella oleva yritys voi saada Leader-yritystukea. Tukea voidaan myöntää samalle hakijalle yhteensä enintään 5.000 euroa.

Leader omistajanvaihdoksen valmistelutuki on tarkoitettu asiantuntijapalvelujen ostamiseen esimerkiksi yrityskaupan asiantuntijapalveluihin, sukupolvenvaihdossuunnitelmaan, yrityksen arvonmäärityksen tai rahoituksen suunnitteluun. Valmistelutukea ei tietenkään voida käyttää koneinvestointeihin kuten traktorin, maatalouskoneen, metsätraktorin, puunkorjuun monitoimikoneita.

Investointituki

Alkava koneyrittäjä voi hakea investointitukea hankkeisiin, joiden kustannusarvio on 5.000-100.000€. Investointituen osuus on 20-35% investoinnin määrästä. Esimerkiksi investoinnin summa on 20.000 euroa, josta investointituen osuus on 7.000 euroa. Maksettavaa jää yritykselle 13.000 euroa. Investoinnin kohteena voi olla käytetty kone tai kalusto. Investointitukea voivat hakea sekä alkavat että toimivat yritykset. Investointitukea haetaan sähköisellä hakemuksella.

Oma pääomaa lahjana tai ennakkoperintönä

On aina miellyttävä tilanne, jos jatkaja on saanut kerättyä omia säästöjä yrityksen ostamista varten tai lahjaveron maksamista varten. Perheyrityksessä jatkaja voi saada omilta yrittäjävanhemmilta lahjana tai ennakkoperintönä joko rahaa tai yrityksen osakkeita. Alle 20.000 euron suuruinen ennakkoperintö on perintöverosta vapaa. Lisäksi yrittäjävanhemmat voivat kumpikin lahjoittaa rintaperilliselleen kolmen vuoden välein 5.000 euroa rahaa ilman lahjaveroa. Alle 4000 euron tavaralahjojakin voi lahjoittaa rintaperilliselle ilman veroseuraamuksia.

Yrittäjälaina

Finnveran yrittäjälaina on tarkoitettu osakeyhtiön osakkeiden tai osakkuuden ostamista varten. Yrittäjälaina myönnetään jatkajalle eli osakeyhtiön osakkeiden ostajalle. Yrittäjälainan määrä on vähintään 20.000 euroa. Yrittäjälainan takaisinmaksuaika on 5-6 vuotta, ja enintään 12 vuotta. Lainan omarahoitusosuus olisi suositeltava, mutta ei välttämätön. Yrittäjälaina on korollista lainaa; lainan hinta on euribor 6 kuukautta ja marginaali 3,75 % p.a. Lisäksi kuluja muodostuu lainan toimitusmaksusta. Yrittäjälaina soveltuu hyvin koneyrityksen osakkeiden ostajalle. Sen sijaan Finnveran yrittäjälainalla ei voida rahoittaa varsinaista maatilataloutta tai metsätaloutta.

Starttirahaa jatkajalle

Alkava koneyrittäjä, joka ostaa toimivan koneyrityksen, voi saada starttirahaa TE-toimistosta 6-12 kuukauden ajaksi. Koneyrityksen pyörittäminen vaatii pääsääntöisesti suuriakin koneinvestointeja, joten yrityksen jatkamiseksi voi olla mahdollisuus saada starttirahaa jopa 18 kuukauden ajaksi. Starttirahaa varten koneyrityksen jatkajan täytyy käydä uusyrityskeskuksessa keskustelemassa yritysneuvojan kanssa. Uusyrityskeskuksessa käydään läpi liiketoimintasuunnitelma, kannattavuuslaskelma ja rahoituslaskelma. Mikäli yritystoiminta on kannattavaa, yritysneuvoja laatii starttirahaa puoltavan lausunnon TE-toimistolle. Starttiraha on yrittäjälle myönnettävä henkilökohtainen tuki hänen elantomenojaan varten. Starttirahasta maksetaan ennakonpidätystä oman veroprosentin mukaan. TE-toimisto pyytää jatkajalta myös verovelkatodistuksen, eli verovelkaa ei saa olla rästissä-

Luopuja yrityskaupan rahoittajana

Yrittäjävanhemmat tai luopuja voivat toimia yrityskaupan rahoittajana. Luopuja ja jatkaja laativat velkakirjan. Luopuja voi halutessaan myöntää jatkajalle korottoman lainan, mutta toisaalta taas lainanantajan on perusteltua saada symbolinen korkotuotto – esimerkiksi 4 % p.a. – myönnetystä velkakirjasta.

Enkelisijoittaja

Bisnesenkeli eli enkelisijoittaja on luonnollinen henkilö, joka ostaa listaamattoman kasvuyrityksen osakkeita joko suoraan tai välillisesti oman yhtiönsä kautta. Bisnesenkeli haluaa usein osallistua hallitustyöskentelyyn ja vaatii osakassopimuksen laatimisen. Bisnesenkeli sijoittaa yhtiöön pääoman lisäksi myös aikaansa, osaamistaan ja verkostoaan eli kontakteja.

Sukupolvenvaihdoksen rahoituksen ja tarvittavien vakuuksien suunnitteluun on hyvä varata aikaa. Yhä useammin sukupolvenvaihdos toteutetaan hybridimallilla käyttäen erilaisia yritysjärjestelyjä, rahoitusmuotoja ja vakuusratkaisuja. Sukupolvenvaihdoksen rahoituksen suunnittelussa on järkevää käyttää apuna sekä rahoitusalan ammattilaisia (rahoituspäälliköt) ja yrityskaupan asiantuntijoita.

Artikkeli on osa Euroopan unionin osarahoittamaa Ratkaisuja maaseudun koneyritysten jatkuvuuteen ja kilpailukykyyn – RATKI-hanketta.

Taru Huhtala
KTT, asiantuntija TKI
SeAMK

Kirjoittaja on omistajanvaihdosasiantuntija Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Hän on opiskellut sekä kauppatiedettä että talousoikeutta Vaasan yliopistossa.